

บทคัดย่อ

ภาวะอัมพาตท่อนล่างจากการบาดเจ็บไขสันหลัง ส่งผลให้ชีวิตของบุคคลเปลี่ยนไป จากการพึ่งพาตนเองได้ ไปสู่การต้องพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น เนื่องจากความพิการ บุคคลที่มีภาวะอัมพาตท่อนล่าง จึงต้องเรียนรู้วิธีการจัดการกับชีวิตของตนเองใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทฤษฎีเนื้อหาที่อธิบายการรับรู้การเปลี่ยนแปลงชีวิตหลังจากมีภาวะอัมพาตท่อนล่าง และกระบวนการทางสังคมพื้นฐานของคนเหล่านี้ในการจัดการกับชีวิตประจำวัน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบทฤษฎีกราวนด์ ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 19 รายอาศัยอยู่ที่บ้านในเขตชนบทในภาคเหนือของประเทศไทย ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และจดหมายของผู้ให้ข้อมูลบางราย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปหลังจากเป็นอัมพาตท่อนล่าง และพยายามแก้ปัญหาของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ตามแหล่งสนับสนุนและบริบทเฉพาะตนเอง จากการวิเคราะห์แบบการเปรียบเทียบข้อมูลตลอดเวลา พบว่า “การจัดการกับภาวะอัมพาตท่อนล่างอย่างดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้” เป็นความคิดรวบยอดในภาพรวม โดยมีรูปแบบที่แสดงถึงเนื้อหาทางทฤษฎีและความสัมพันธ์ใน 4 โครงสร้างหลัก ได้แก่ การรับรู้ตนเองและชีวิตที่เปลี่ยนไป การเรียนรู้การดูแลตนเอง การเรียนรู้ระบบการดูแลและการสนับสนุน และ การเรียนรู้การมีชีวิตรอยู่ในสังคม กระบวนการ “การจัดการกับภาวะอัมพาตท่อนล่างอย่างดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้” มีลักษณะเป็นวงจรที่เคลื่อนที่จากภายในตนเองขยายออกสู่ภายนอกที่มีขอบเขตกว้างขึ้นในแต่ละวงจร คล้ายการเกิดขึ้นของพายุทอร์นาโด แสดงว่ารูปแบบของ “การจัดการกับภาวะอัมพาตท่อนล่างอย่างดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้” มีลักษณะเคลื่อนที่แบบขยายกว้างขึ้นอยู่เสมอ และแม้ว่ากระบวนการจัดการจะมีการหมุนเกิดซ้ำอีก แต่ความหมายของการจัดการครั้งใหม่จะแตกต่างจากเดิม

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ การนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อเพิ่มโอกาสให้บุคคลอัมพาตท่อนล่างสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอิสระ โดยพยาบาลควรมีเป้าหมายในการส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่า และการเพิ่มพลังอำนาจในตนเองสำหรับบุคคลเหล่านี้ ด้านนโยบาย รัฐและผู้ที่มีอำนาจควรสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือที่เหมาะสมอื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลอัมพาตท่อนล่างสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระในสังคมต่อไปและควรกระตุ้นให้มีการรวมกลุ่มกันในการเรียกร้องสิทธิกับรัฐ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตที่ดีขึ้น ด้านการวิจัย ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสิทธิคนพิการ และการตระหนักถึงความสามารถในการเรียกร้องสิทธิเพื่อตนเอง

Abstract

Paraplegia resulting from spinal cord injury is an abrupt life change from independent living to living in dependency with a disability. Paraplegics must learn a variety of new behaviors to manage their life. The aim of this study was to develop a substantive theory that describes the perception and basic social process of Thai persons in managing everyday life after being paraplegic. Nineteen Thai persons with paraplegia who lived in rural areas in the northern part of Thailand were recruited by purposive sampling method. Data were collected through in-depth interviews, and letters from some participants.

Finding indicated that Thai persons with paraplegia perceived life alteration after becoming paraplegic and tried to manage their problems using their own capacity and supporting resources under the existing condition and context. From constant comparative analysis "making the best of paraplegia" was derived as the core category. A four-component construct model consisting of perceived self and life alteration, learning self-care, learning the system of care and support, and learning to live in society, was used to represent the theory and causal relationships in the model. The concepts of self and life alteration in the theoretical model included : 1) perceived the self as "being ill" 2) perceived the self as "being disabled" 3) perceived the self as "being a disabled person".

The process of "making the best of paraplegia" is a moving cycle originating from the center of self and gradually expanding with every cycle of movement. The

movement of a Tornado characterizes the occurrence. Thus, the model of "making the best of paraplegia" is always expanding gradually in an outward direction. Although within process the movements are repeated, the meanings of each repetition are never the same.

To increase the possibility for persons with paraplegia to live independently, nurses should aim to enhance their self-care, self-esteem, and self-empowerment. With respect to policies, the government and authorized persons should provide an infrastructure and other proper support to enable them to live independently in society, and they should be encouraged to form groups to lobby government institutions, in order to develop their live and well-being. For research, the right of the disabled and their self-capability to speak for themselves should be studied.